

Проблеми документування обліку нематеріальних активів

Потребує врегулювання ситуація, пов'язана з первинними документами і структурою їх форм щодо обліку нематеріальних активів. Зазначено існування низки варіантів щодо застосування форм первинних документів для обліку нематеріальних активів, що ускладнює процес документування, оскільки первинні форми частково зібрані і регулюються кількома законодавчо-нормативними документами. Підкреслено необхідність упорядкування і узагальнення первинних документів для ведення обліку нематеріальних активів і гудвілу, порядок заповнення яких має регулюватися одним документом. Рекомендовано впровадження Методичних рекомендацій із застосування форм первинного обліку нематеріальних активів і гудвілу з набором відповідних реквізитів, які повинні включати документи, що будуть відображати всі групи нематеріальних активів, а не тільки ті, що належать до інтелектуальної власності. Наголошено на необхідності розробки первинної документації, яка відображатиме операції з формуванням нематеріальних активів, які створюватимуть внутрішній гудвіл. Зазначено, що використання єдиних узгоджених форм первинного обліку нематеріальних активів необхідно також для підвищення якості перевірок контролюючими органами. Розроблено і рекомендовано застосовувати форми первинного обліку для проведення інвентаризації нематеріальних активів № НМА-4 «Інвентаризаційний опис об'єктів права інтелектуальної власності (ІВ)» та № НМА-5 «Інвентаризаційний опис об'єктів права користування природними ресурсами, майном та іншими нематеріальними активами». Обґрунтовано внесення уточнень і введення додаткових реквізитів до інвентаризаційних описів, що необхідно для підвищення якості формування інформації під час проведення інвентаризації. Наголошено на необхідності розкриття в процесі інвентаризації об'єктивної інформації про об'єкти інтелектуальної власності через перевірку їх на функціональну відповідність, для фіксації робочого стану таких об'єктів.

Ключові слова: облік; нематеріальні активи; гудвіл; первинні документи; документування; документообіг; інвентаризація.

Актуальність теми. В умовах стрімкого збільшення інформації у всіх сферах діяльності суспільства, у т. ч. й економічній, відбувається введення в дію вітчизняного законодавства нових законів України, указів і розпоряджень Президента України, постанов Кабінету Міністрів України, положень (стандартів) бухгалтерського обліку, інструкцій та методичних рекомендацій Міністерства фінансів України тощо. Водночас відбувається розширення і ускладнення міжнародного нормативно-правового забезпечення, яке нині мають враховувати господарюючі суб'єкти, що проводять діяльність за межами країни. Цей процес сприяє розширенню об'єктів обліку, виникненню нових рахунків і облікових методик. У зв'язку із цим паралельно відбувається зростання обсягів внутрішньої нормативної документації, яка має враховувати і відповідати вимогам зовнішнього законодавчого та нормативного регулювання. Всі ці процеси в сукупності сприяють зростанню кількості документів і їх додаткових реквізитів, розширенню документообігу та збільшенню швидкості передачі інформації. Це потребує проведення досліджень, які дозволять висвітлити проблеми документування нематеріальних активів (далі – НМА) підприємства і окреслити шляхи їх вирішення.

Аналіз останніх досліджень та публікацій, на які спирається автор. Вдосконаленню документування обліку НМА присвячені праці таких учених, як І.А. Бігдан, С.В. Шульга, Т.В. Польова, Л.В. Бражна, Н.М. Бразілій, І.І. Криштопа, Ю.В. Писаренко, І.В. Жураковська, О.В. Сизоненко, М.В. Плекан, В.С. Шелест. Дослідження проводилися також за такими напрямками: документальне забезпечення вартісної оцінки об'єктів селекції та інших об'єктів інтелектуальної власності; удосконалення форм первинних документів і реєстрів для ідентифікації торговельних марок, невідображених у бухгалтерському обліку; розробка форм первинних документів з обліку витрат на створення НМА та доходів від їхнього використання у науково-дослідних господарствах; розробка методики документування та відображення в обліку витрат на створення і використання торговельної марки; документальне оформлення гудвілу під час придбання та корпоратизації через розробку документів (калькуляції гудвілу, аналітичної відомості з обліку гудвілу, облікової картки гудвілу).

Проте, визнаючи значний доробок цих учених, окремі питання щодо документування операцій з обліку нематеріальних активів і гудвілу залишаються невирішеними.

Метою статті є систематизація й аналіз існуючої нормативної бази щодо первинного документування операцій з обліку нематеріальних активів та удосконалення форм первинних документів для проведення їх інвентаризації.

Викладення основного матеріалу. Палій В.Ф. зазначає, що інформаційна економіка вносить докорінні зміни в інформаційні технології, у зв'язку із чим з'являються нові можливості документування фактів господарської діяльності, їх реєстрації та архівування. Первинна інформація на паперових носіях поступово витісняється сучасними засобами фіксації і передачі даних, які згодом повністю замінять паперові носії в первинному спостереженні для бухгалтерського обліку. Вчений зауважив, що теорія бухгалтерського обліку стоїть перед новим напрямом дослідження можливостей застосування інформаційних технологій для створення первинної документації з підтвердженням достовірності (доказовості) фіксованих даних про факти господарської діяльності [3].

На сьогоднішній день згідно зі статтею 9 розділу 3 Закону України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні» у бухгалтерському обліку можуть застосовуватися первинні документи, складені в електронній формі, за умови дотримання вимог законодавства про електронні документи та електронний документообіг.

Заслугує на увагу думка Я.В. Соколова та М.Л. Пятова, що існує два закони реєстрації даних, яких необхідно притримуватися під час організації системи бухгалтерського обліку:

- 1) підлягають реєстрації тільки ті факти господарської діяльності і тільки в такому обсязі, який дозволяє здійснювати управлінський вплив на господарські процеси;
- 2) витрати на реєстрацію фактів господарської діяльності ні за яких обставин не мають перевищувати економічного ефекту від управлінських рішень, що отримані на основі знову одержаної інформації [8, с. 34].

На думку вчених, всі дані про факти господарської діяльності, які були зареєстровані без врахування цих двох законів, становлять зайву інформацію.

Як зазначається в праці С.Ф. Легенчука, К.О. Вольської та О.В. Вакуна, однією з негативних властивостей інформаційних систем (підсистем) є надмірна кількість інформації по відношенню до потреб користувача, яка вносить непотрібний інформаційний шум [2, с. 43].

Отже, на сьогодні в умовах надмірного збільшення інформації висуваються нові вимоги до документів. Документ має бути неускладнений для сприйняття зайвими реквізитами і одночасно містити необхідні дані для повного відображення господарської операції, що має на меті забезпечити отримання якісної інформації про реальний стан об'єктів обліку.

Нині надається велика увага зростаючій ролі процесу формування електронних документів і розробці ефективних напрямів електронного документообігу, що потребує високого рівня контролю за такими операціями.

Удосконалення процесу документування операцій з нематеріальними активами потребує систематизації послідовності дій відображення в системі фінансового і управлінського обліку цих активів. Такий процес має ґрунтуватися на основі розроблених форм первинних документів, які будуть представлені у паперовому або електронному вигляді і охоплювати всі види НМА.

Схематично варіанти застосування форм первинних документів для обліку НМА ілюструє рисунок 1.

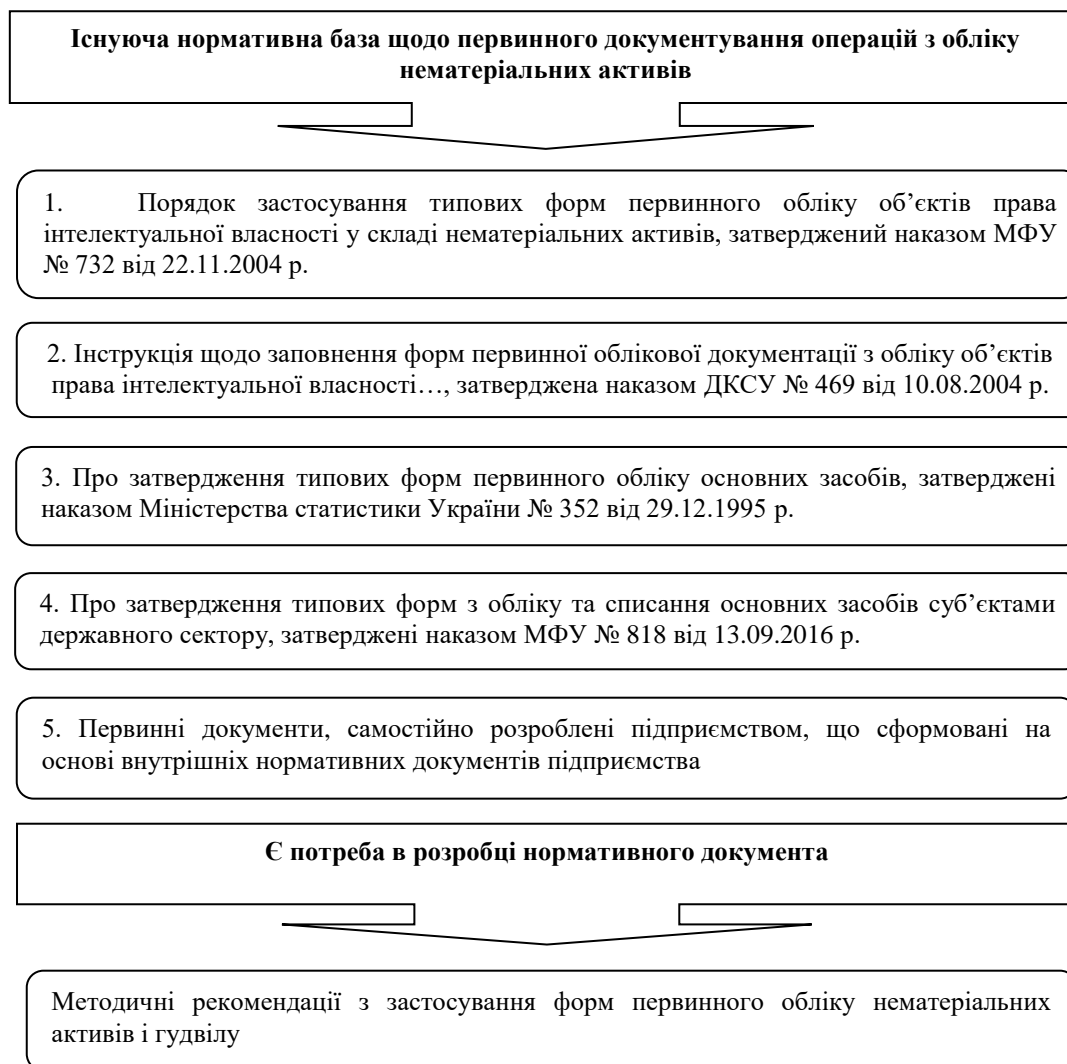
Процес документування в обліку операцій із НМА здійснюється на основі Порядку застосування типових форм первинного обліку об'єктів права інтелектуальної власності у складі нематеріальних активів, затвердженого наказом МФУ № 732 від 22.11.2004 р. (далі Типові форми № 732). Цим нормативним документом рекомендовано використовувати такі типові форми:

- НА-1 «Акт введення в господарський оборот об'єкта права інтелектуальної власності у складі нематеріальних активів»;
- НА-2 «Інвентарна картка обліку об'єкта права інтелектуальної власності у складі нематеріальних активів»;
- НА-3 «Акт вибуття (ліквідації) об'єкта права інтелектуальної власності у складі нематеріальних активів»;
- НА-4 «Інвентаризаційний опис об'єктів права інтелектуальної власності у складі нематеріальних активів» [5].

Інструкцією щодо заповнення форм первинної облікової документації з обліку об'єктів права інтелектуальної власності (винаходів, корисних моделей, промислових зразків, компонувань (топографій) інтегральних мікросхем і раціоналізаторських пропозицій) затвердженою наказом ДКС України № 469 від 10.08.2004 р. передбачено використання таких основних форм первинної облікової документації з обліку об'єктів права інтелектуальної власності:

- Форма № ІВ-1 «Журнал реєстрації заявок на винаходи, корисні моделі, промислові зразки, компонування (топографії) інтегральних мікросхем, що подані в Україні» (додається);

- Форма № ІВ-2 «Журнал реєстрації заявок на винаходи, корисні моделі, промислові зразки, компонування (топографії) інтегральних мікросхем, що подані до компетентних органів іноземних держав» (додається);
- Форма № ІВ-3 «Журнал реєстрації використаних винаходів, корисних моделей, промислових зразків, компонувань (топографій) інтегральних мікросхем» (додається);
- Форма № ІВ-4 «Журнал реєстрації раціоналізаторських пропозицій» (додається);
- Форма № ІВ-5 «Заява про раціоналізаторську пропозицію» (додається);
- Форма № ІВ-6 «Акт про використання об'єкта права інтелектуальної власності» (додається).

Джерело: узагальнено автором

Рис. 1. Варіанти застосування форм первинних документів для обліку НМА

Наведений перелік форм первинних облікових документів вказує на те, що вони розроблені тільки для об'єктів права інтелектуальної власності. Отже, щодо обліку НМА, які не належать до прав інтелектуальної власності, зокрема права користування природними ресурсами, майном, іншими нематеріальними активами, форми первинних документів відсутні. Хоча в обліковій практиці для цих видів НМА можуть використовуватися Типові форми № 732. Зазначимо, що в Методичних рекомендаціях № 1327 для ведення первинного обліку НМА пропонуються тільки форми, що застосовуються для первинного обліку об'єктів права інтелектуальної власності, а саме Типові форми № 732, і не йдеться про використання інших нормативних документів. Чинні також рекомендації щодо використання для первинного документування НМА, що не належать до інтелектуальної власності, Типових форм первинного обліку основних засобів, затверджених наказом Міністерства статистики України № 352 від 29.12.1995 р. [6].

Необхідно врахувати, що розроблені Типові форми з обліку та списання основних засобів суб'єктами державного сектору, затверджені наказом МФУ № 818 від 13.09.2016 р., в яких зазначено, що вони можуть використовуватися незалежно від їхньої організаційно-правової форми та форми власності, а також представництвами іноземних суб'єктів господарської діяльності [7]. Однак у цих двох нормативно-правових документах (Типових формах № 352 і 818) чітко не прописано, що вони можуть бути використані для таких цілей.

Суб'єкту господарювання дозволяється самостійно розробляти форми документів, з наведенням у них обов'язкових реквізитів, визначених Положенням про документальне забезпечення записів у бухгалтерському обліку, затвердженим наказом МФУ № 88 від 24.05.1995 р. Під час розробки таких первинних документів необхідно враховувати галузеві особливості суб'єкта господарювання.

Отже, якщо підприємство володіє значною кількістю НМА, які складаються з різних їх видів та впливають на стратегічний його розвиток, воно може користуватися власнорозробленими формами первинних документів. Ці документи можуть містити додатковий набір реквізитів та бути підлаштованими для узагальнення в необхідні внутрішні зведені форми документів для потреб управлінського персоналу.

Розробка форм документів первинного обліку НМА на підприємстві потребує узгодження з внутрішніми нормативними документами. Користування власноствореними первинними документами має бути зазначене в Наказі про облікову політику підприємства. А також має бути узгоджене з Посадовими інструкціями, Графіком документообігу, Робочим планом рахунків, Наказом про проведення інвентаризації в частині ведення обліку НМА.

Але не на кожному підприємстві працівники мають спеціальні знання для розробки таких первинних документів. Це ще раз вказує на необхідність державного урегулювання цього питання, яке згідно з Законом України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» має на меті: створення єдиних правил ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності, які є обов'язковими для всіх підприємств та гарантують і захищають інтереси користувачів; удосконалення бухгалтерського обліку та фінансової звітності [4]. Використання єдиних, узгоджених форм первинного обліку нематеріальних активів також необхідно для підвищення якості перевірок контролюючими органами.

Із зазначеного вище зрозуміло, що для ведення первинного обліку НМА існує низка варіантів. Це ускладнює процес документування, оскільки первинні форми частково зібрані в кількох зазначених вище законодавчо-нормативних документах. Форми документів, що затверджені наказом № 352 від 29.12.1995 р., застарілі. Хоча основні засоби і НМА належать до необоротних активів, між ними існують певні принципові відмінності, які слід врахувати пі час розробки первинних форм для об'єктів нематеріального походження.

На сьогоднішній день потребує врегулювання ситуація, що склалася з первинними документами щодо обліку НМА. Існують також невирішені питання щодо структури форм первинних документів, про що зазначається у багатьох наукових працях. Нині актуалізується питання щодо оновлення Методичних рекомендацій для документального забезпечення первинного обліку НМА з узагальненням і удосконаленням існуючих форм первинних документів для обліку НМА, відповідно до останніх змін чинного законодавства. Також існує необхідність у розробці первинної документації, яка відображатиме операції з формуванням НМА, які створюватимуть внутрішній гудвіл.

Нині є необхідність у розробці Методичних рекомендацій із застосування форм первинного обліку нематеріальних активів і гудвілу. Ці форми первинного обліку нематеріальних активів можуть бути сформовані на основі вже існуючих Типових форм первинного обліку об'єктів права інтелектуальної власності у складі нематеріальних активів, що затвердженні наказом Міністерства фінансів України № 732 від 22.11.2004 р.

У нових Методичних рекомендаціях слід запровадити форми первинних документів для обліку нематеріальних активів з набором відповідних реквізитів, які мають враховувати документи, що будуть відображати всі групи нематеріальних активів, а не тільки ті, що належать до інтелектуальної власності. Тому вони мають містити форми первинного обліку для прав користування природними ресурсами, майном, інтелектуальними ресурсами та іншими нематеріальними активами.

На думку автора, абревіатуру НА (нематеріальні активи) слід замінити на НМА, тому що скорочення НА широко вживається і під ним можна розуміти необоротні активи. Необхідно внести зміни у назви всіх типових первинних форм № НА-1, № НА-2, № НА-3, № НА-4, вилучивши з їх назв словосполучення «у складі нематеріальних активів».

Потребує удосконалення форма № НА-4 «Інвентаризаційний опис об'єктів права інтелектуальної власності у складі нематеріальних активів». Цей документ необхідно окремо вести для об'єктів НМА, які належать до прав інтелектуальної власності, та аналогічно розробити інвентаризаційний опис для інших об'єктів НМА.

В таблиці 1 наведено основну частину інвентаризаційного опису об'єктів права інтелектуальної власності.

Інвентаризаційний опис об'єктів права інтелектуальної власності (ІВ) (форма № НМА-4)

№ з/п	Назва об'єкта права ІВ	Інвентарний номер	Характеристика, призначення	Дата набуття права	Первісна (переоцінена) вартість, грн	Строк корисного використання		Фактична наявність правостановлюючого документа	Функціональна відповідність об'єкта ІВ	За даними бухгалтерського обліку		
						встановлено	не встановлено			кількість	кількість	первісна (переоцінена) вартість, грн.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13

Примітка: курсивом внесені уточнення, рекомендовані автором.

Джерело: удосконалено на основі [5]

Удосконалити форму № НМА-4 «Інвентаризаційний опис об'єктів права інтелектуальної власності (ІВ)» пропонується за такими позиціями:

- збільшити кількість граф з 10 до 13, у зв'язку з необхідністю введення додаткових даних;
- включити графу 3 для відображення інвентаризаційного номера об'єкта ІВ для покращення контролю за нематеріальним активом;
- зробити уточнення в назві графи 5. Необхідно змінити назву «дата придбання» на «дату набуття права». Це уточнення потребує внесення у зв'язку із тим, що, по-перше, об'єкти інтелектуальної власності надходять на підприємство не тільки в результаті купівлі, а також у результаті створення, обміну, безоплатного отримання, шляхом внесення до статутного капіталу, шляхом об'єднання підприємств, а по-друге, необхідно відмітити момент набуття права на об'єкт за правостановлюючими документами;
- додати уточнення в назву реквізитів графи 6 «первісна вартість». Нематеріальні активи в процесі використання на підприємстві можуть бути переоцінені, тому необхідно цю графу назвати «первісна (переоцінена) вартість»;
- додати уточнення в назву реквізитів граф 7–8, де зазначається термін корисного використання, який може бути встановлено для об'єктів прав інтелектуальної власності, а також будуть фіксуватися дані про об'єкти, що можуть мати невизначений термін корисного використання і не підлягають амортизації;
- змінити назву графи 9 «фактична наявність-кількість», яка інформаційно не передає, що перевіряється правостановлюючий документ або об'єкт ІВ. Цю графу слід назвати «фактична наявність правостановлюючого документа / кількість», в зв'язку із існуванням таких об'єктів інтелектуальної власності, наявність яких засвідчується правостановлюючим документом та потребує перевірки на функціональність;
- додати графу 10 «функціональна відповідність об'єкта ІВ», в якій буде фіксуватися робочий стан таких об'єктів інтелектуальної власності, які потребують перевірки на функціональність (наприклад, програмне забезпечення, компіляції даних (бази даних), фонограми, відеограми тощо). Це необхідно через те, що вони можуть бути пошкодженими і зможуть виконувати свою функцію тільки частково або повністю втратять функціональність. Для встановлення їх робочого стану необхідно обрати відмітку (добрий; задовільний; незадовільний). Також може виникнути ситуація, коли існують фактично, наприклад, комп'ютерні програми, програмні прошивки для програмних пристроїв тощо, а правостановлюючі документи відсутні. У цьому випадку дані можуть бути окремо зафіксовані у графах 9 і 10 форми № НМА-4.

Аналогічно до форми № НМА-4 «Інвентаризаційний опис об'єктів права інтелектуальної власності (ІВ)» слід сформувати форму № НМА-5 «Інвентаризаційний опис об'єктів права користування природними ресурсами, майном та іншими нематеріальними активами», що наведена в таблиці 2.

Таблиця 2

Інвентаризаційний опис об'єктів права користування природними ресурсами, майном та іншими нематеріальними активами (форма № НМА-5)

№ з/п	Назва об'єкта права НМА	Інвентарний номер	Характеристика, призначення	Дата набуття права	Первісна (переоцінена) вартість, грн	Строк корисного використання (встановлено або не встановлено)		Фактична наявність правостановлюючого документа	За даними бухгалтерського обліку		
						встановлено	не встановлено		кількість	кількість	первісна (переоцінена) вартість, грн.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12

Примітка: курсивом внесені уточнення, рекомендовані автором.

Джерело: удосконалено на основі [5]

Форма № НМА-5 буде відрізнятися відсутністю графи, в якій зазначається функціональна відповідність об'єкта з відповідною характеристикою. Застосування цих інвентаризаційних описів необхідно для охоплення під час інвентаризації всіх нематеріальних активів підприємства, інформація про які буде зафіксована в подібних первинних формах. Порядок застосування первинних форм буде регулюватися одними Методичними рекомендаціями, що полегшить роботу бухгалтера.

Аналогічний підхід слід застосувати до всіх форм, що наведені в Порядку застосування типових форм первинного обліку об'єктів права інтелектуальної власності у складі нематеріальних активів, що затвердженні наказом № 732 від 22.11.2004 р.

У дисертаційному дослідженні В.М. Діба теж зауважує недосконалість розроблених типових форм для первинного обліку об'єктів права інтелектуальної власності. На його думку, недоцільно складати інвентарну картку обліку об'єктів права інтелектуальної власності у складі нематеріальних активів № НА-2, оскільки в ній відбувається дублювання інформації, що наведена в формі № НА-1 «Акт введення в господарський оборот об'єкта права інтелектуальної власності у складі нематеріальних активів». Вчений вважає, що некоректно застосовувати термін «ліквідація» до нематеріальних активів. Тому слід замінити назву форми № НА-3 «Акт вибуття (ліквідації) об'єкта права інтелектуальної власності у складі нематеріальних активів» на «Акт списання об'єкта права інтелектуальної власності» [1, с. 103–104]. Погоджуємося з пропозицією В.М. Діби щодо необхідності заміни існуючої назви форми № НА-3 та викладення у редакції, зазначеній вченим.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Доцільним є впровадження Методичних рекомендацій із застосування форм первинного обліку нематеріальних активів і гудвілу. Це дасть змогу упорядкувати і узагальнити первинні документи для ведення обліку всіх нематеріальних ресурсів підприємства, порядок заповнення яких буде регулюватися одним документом.

Для розкриття інформації про результати інвентаризації нематеріальних активів рекомендовано застосовувати такі форми первинного обліку, як форма № НМА-4 «Інвентаризаційний опис об'єктів права інтелектуальної власності (ІВ)» та форма № НМА-5 «Інвентаризаційний опис об'єктів права користування природними ресурсами, майном та іншими нематеріальними активами». Надані уточнення і введення додаткових реквізитів до інвентаризаційних описів дадуть змогу підвищити якість сформованої інформації під час проведення інвентаризації.

Список використаної літератури:

1. Діба В.М. Облік та аналіз нематеріальних активів в умовах інституційних змін: теорія і методологія : дис. ... д-ра екон. наук : 08.00.09 / В.М. Діба ; КНЕУ. – Київ, 2017. – 443 с.
2. Легенчук С.Ф. Документування в бухгалтерському обліку: процесний підхід : монографія / С.Ф. Легенчук, К.О. Вольська, О.В. Вакун. – Івано-Франківськ : Вид. Кушнір Г.М., 2016. – 228 с.
3. Палий В.Ф. Теория бухгалтерского учета. Современные проблемы / В.Ф. Палий. – Москва : Бухгалтерский учет, 2007. – 88 с.
4. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні : Закон України від 16.07.1999 № 996-XIV [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14>.
5. Про затвердження типових форм первинного обліку об'єктів права інтелектуальної власності у складі нематеріальних активів : Наказ Мін. фінансів України від 22.11.2004 № 732 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1580-04>.
6. Про затвердження типових форм первинного обліку : Наказ Мін. статистики України від 29.12.1995 № 352 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0352202-95>.
7. Про затвердження типових форм з обліку та списання основних засобів суб'єктами державного сектору та порядку їх складання : Наказ Мін. фінансів України від 13.09.2016 № 818. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://i.factor.ua/ukr/journals/nibu/2016/november/issue-91/article-23039.html>.
8. Соколов Я.В. Бухгалтерский учет для руководителя / Я.В. Соколов, М.Л. Пятов. – Москва : ПБОЮЛ Грищенко Е.М., 2001. – 320 с.
9. Ясишена В.В. Проблемні аспекти методології та організації обліку нематеріальних активів : монографія / В.В. Ясишена. – Тернопіль : ТНЕУ, 2020. – 330 с.
10. Kaplan R.S. The strategy map: guide to aligning intangible assets / R.S. Kaplan, D.P. Norton // *Strategy & Leadership*. – 2004. – № 32 (5). – P. 10–17.
11. Ping H.D. Valuating goodwill of cultural enterprises using wavelet neural network / H.D. Ping, D.Bao // *International journal of u- and e-Service*. – 2014. – Vol. 7, No. 4. – P. 147–158.
12. Stewart T.A. Intellectual Capital / T.A. Stewart. – Doubleday / Currency, 1997.

References:

1. Dyba, V.M. (2017), «Oblik ta analiz nematerial'nyh aktyviv v umovah instyucijnyh zmin: teoriya i metodologija», D.Sc. Thesis of dissertation, 08.00.09, KNEU, Kyi'v, 443 p.
2. Legenchuk, S.F., Vol's'ka, K.O. and Vakun, O.V. (2016), *Dokumentuvannja v buhgalters'komu obliku: procesnyj pidhid*, monogr., Vyd. Kushnir G.M., Ivano-Frankivs'k, 228 p.
3. Palii, V.F. (2007), *Teoriya buhgalterskogo ucheta. Sovremennye problemy*, Bukhgalterskii uchet, Moskva, 88 p.
4. VRU (1999), *Pro buhgalters'kyj oblik ta finansovu zvitnist' v Ukraini*, Zakon Ukrainy vid 16.07.1999, No. 996-XIV, [Online], available at: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14>
5. Min. finansiv Ukrainy (2004), *Pro zatverdzhennja typovyh form pervynnogo obliku ob'ektiv prava intelektual'noi vlasnosti u skladi nematerial'nyh aktyviv*, Nakaz vid 22.11.2004, No. 732, [Online], available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1580-04>
6. Min. statystyky Ukrainy (1995), *Pro zatverdzhennja typovyh form pervynnogo obliku*, Nakaz vid 29.12.1995, No. 352, [Online], available at: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0352202-95>
7. Min. finansiv Ukrainy (2016), *Pro zatverdzhennja typovyh form z obliku ta spysannja osnovnyh zasobiv sub'jektamy derzhavnogo sektoru ta porjadku ih skladannja*, Nakaz vid 13.09.2016, No. 818, [Online], available at: <https://i.factor.ua/ukr/journals/nibu/2016/november/issue-91/article-23039.html>
8. Sokolov, Ya.V. and Pyatov, M.L. (2001), *Buhgalterskii uchet dlya rukovoditelya*, PBOYuL Grizhenko E.M., Moskva, 320 p.
9. Jasyshena, V.V. (2020), *Problemi aspekty metodologii ta organizacii obliku nematerial'nyh aktyviv*, monografija, TNEU, Ternopil', 330 p.
10. Kaplan, R.S. and Norton, D.P. (2004), «The strategy map: guide to aligning intangible assets», *Strategy & Leadership*, No. 32 (5), pp. 10–17.
11. Ping, H.D. and Bao, D. (2014), «Valuating goodwill of cultural enterprises using wavelet neural network», *International journal of u- and e-Service*, Vol. 7, No. 4, pp. 147–158.
12. Stewart, T.A. (1997), *Intellectual Capital*, Doubleday / Currency.

Ясишена Валентина Валеріївна – доктор економічних наук Вінницького навчально-наукового інституту економіки Західноукраїнського національного університету, доцент кафедри економіки, обліку та оподаткування.

<https://orcid.org/0000-0003-3214-3877>

Наукові інтереси:

– проблеми обліково-аналітичного забезпечення діяльності промислових підприємств.

E-mail: valentya.yasyshena@gmail.com.

Стаття надійшла до редакції 19.02.2021.